

**«Діни антропология» пәнінен СӨЖ
тақырыптары және тапсыру кестесі**

Тапсырманың атауы	Тапсырманың қысқаша мазмұны	Өткізу түрі	Тапсыру мерзімі апталар
«Діни антропология» пәнінің негізгі категориялары	«Діни антропология» пәнінің негізгі категориялары бойынша глоссарий жасау. 5-7 термин көлемінде.	Жазбаша және ауызша	2
Ежелгі түркілердің адам мен әлемнің қатынасы туралы көзқарастарын талдау	Ежелгі түркі мәдениетімен, танысу. Түркі дүниетанымындағы адам мен құдай арасындағы қатынас және түркілерді зерттеген ғалымдардың көзқарасына, пікірлеріне ой қорытып талдау жасау.	Шығармашылық ізденіс. Ауызша баяндау	3
Қытай діндеріндегі адам өмірінің мәні. Салыстырмалы талдау	Қытай философиясындағы конфуций дініндегі адам мәселесі мен қоршаған орта үйлесімі негізінде талдау жүргізу. Конфуций іліміндегі аспан әлемімен байланыс және этикалық ойларын салыстыру.	Салыстырмалы талдау	4
«Буддизм мен христиандықтағы діни-философиялық дәстүрлеріндегі антропологиялық идеялар» тақырыбына салыстырмалы талдау жасау	Әлемдік Буддизм дінінің антропологиясы мен христиан антропологиясының айырмашылығы және діни философиялық дәстүріндегі адам мәселесінің мәнін ашу. Будда ілімінің мақсатын айқындау.	Жоспар құру, кесте бойынша презентация жасау	5
Христиан және мұсылман рухани дәстүрлеріндегі адам туралы мәселелер..	Тақырып бойынша христиан және мұсылман дініндегі антропологиялық мәселелер бойынша пайдалы және кемшіліктерін көсету	Ауызша баяндама	6
"Аллаға сенім негіздері" тақырыбына эссе-талдау жазу.	Иман мен Ихсан арасындағы байланысты түсіндіру. Алланың	Эссе жазу, ауызша қорғау	7

	сипаттарының мағынасын ашып, ислам ғалымдарының шығармаларындағы сенім негіздеріне айтқан пікірлерін қарастыру.		
--	---	--	--

«Діни антропология» пәні бойынша СӨЖ тақырыптары мен тапсырмаларының мазмұны және орындауға әдістемелік нұсқаулар

СӨЖ 1. Индуизмдегі кемелденген адам». Реферат.

Индуизмдегі адамның жаны мен тәнінің қарым-қатынасы туралы, адам және оның өмірінің мәні, адамның жаратушыға ұмтылысының мәні. Мокша жету жолдары.

Әдебиеттер тізімі

1. Гимн Пуруше [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/brodo01/txt01.htm>
2. Чаттерджи С., Дата Д. Индийская философия. М., 1994 (из раздела «Философия Веданта» пп. «Учение Шанкары о Я, зависимости и освобождении» – с.372-383 и «Учение Рамануджи о Я, зависимости и освобождении» - с.394-402)
3. Ермишина, К. Б. Религиозная антропология / К. Б. Ермишина. - М.: Изд-во ПСТГУ, 2012. - С. 17 - 37. («Культура Ом: древнеиндийская антропологическая модель»)
4. Степанянц, М. Т. Восточная философия. Вводный курс / М. Т. Степанянц. - М.: ИФРАН, 2009. [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.klex2.ru/733> (Глава IV)
5. Степанянц, М.Т. Восточные философии: учебник для вузов.- М.: Академический проект, 2011. - 549 с.

СӨЖ 2. Қытай діндеріндегі адам өмірінің мәні. Салыстырмалы талдау (ауызша).

Даоның әлемнің бастамасы ретіндегі түсінігі. Даосизмдегі моральдық ұстанымдар. Конфуций іліміндегі моральдық мәселелер. Конфуцийдің қоғам және таным туралы көзқарастары.

Әдебиеттер тізімі

1. Борбасова Қ.М., Рысбекова Ш.С. Діни антропология. –Алматы: Қазақ университеті, 2014.- 255 с.
2. Ермишина, К. Б. Религиозная антропология / К. Б. Ермишина. - М.: Изд-во ПСТГУ, 2012. - С. 17 - 37. («Культура Ом: древнеиндийская антропологическая модель»)
3. Григорьева, Т. П. Человек и мир в системе традиционных китайских учений // Проблема человека в традиционных китайских учениях / Отв. ред. Т. П. Григорьева. - М.: Наука, 1983. - С. 6-16.
4. Малявин, В. В. Человек в культуре раннеимператорского Китая // Проблема человека в традиционных китайских учениях / Отв. ред. Т. П. Григорьева. - М. : Наука, 1983. - С.163-179.
5. Тань Аошуан. Китайская картина мира: Язык, культура, ментальность. М., 2004 (Раздел «Китайское слово «душа» и китайский концепт души» - с. 178-186)
6. Ткаченко, Г. А. Хаос и космос в традиционной китайской космологии и антропологии // Бог-человек-общество в традиционных культурах Востока. М. : Наука, 1993. - 224 с. - С. 30 - 38.
7. Торчинов, Е. А. Пути философии Востока и Запада : познание запредельного / Е. А. Торчинов. - Спб. : Азбука-классика, 2005. - 480 с. ("Жизнь, смерть, бессмертие в универсуме китайской культуры").
8. Эймс, Р. Индивид в классическом конфуцианстве (модель "фокус-поле") // Бог-человек-общество в традиционных культурах Востока. - М. : "Наука", 1993. - 224 с. - С. 39 - 65.
9. Юркевич, А. Г. Жизнь как ценность в китайской классической философии и культуре // Жизнь как ценность. - М. : ИФРАН, 2000. - 270 с. - С. 150 - 165.

СӨЖ 3. «Буддизмнің діни-философиялық дәстүрлеріндегі антропологиялық идеялар» тақырыбына салыстырмалы талдау жасау.

Махаяна және Хинаяна философиялық мектептерінің адам туралы ілімі. Кемел адам- архат ұғымы. Буддизмдегі ақиқатқа жету жолы туралы көзқарастар. Буддизмнің әртүрлі бағыттарындағы (Хинаяна, Махаяна, Тантризмде) ізгілік ұғымы қалай түсініледі?

Әдебиеттер тізімі

1. Чаттерджи С., Дата Д. Индийская философия. М., 1994 (из раздела «Философия Веданта» пп. «Учение Шанкары о Я, зависимости и освобождении» – с.372-383 и «Учение Рамануджи о Я, зависимости и освобождении» - с.394-402)
2. Ермишина, К. Б. Религиозная антропология / К. Б. Ермишина. - М.: Изд-во ПСТГУ, 2012. - С. 17 - 37. («Культура Ом: древнеиндийская антропологическая модель»)

3. Степанянц, М. Т. Восточная философия. Вводный курс / М. Т. Степанянц. - М.: ИФРАН, 2009. [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.klex2.ru/733> (Глава IV)
4. Степанянц, М.Т. Восточные философии: учебник для вузов.- М.: Академический проект, 2011. - 549 с.
5. Торчинов, Е. А. Введение в буддологию. Курс лекций / Е. А. Торчинов. - Спб. : Санкт-Петербургское философское сообщество, 2000. - 304 с. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/texts/torchin/buddhism.html> (Лекция 2)
6. Шахнович, М.М. Религиоведение. История религии./ М.М. Шахнович. СПб.: Питер, 2011. – 432 с.
7. Лысенко, В. Г. Будда как личность и личность в буддизме // Бог-человек-общество в традиционных культурах Востока. - М.: Наука, 1993. - 224 с. - С. 121 - 133.
8. Лысенко, В. Г. Ранняя буддийская философия. Философия джайнизма / В. Г. Лысенко, А. А. Терентьев, В. К. Шохин. - М. : Восточная литература, 1994. - 384 с. ("Философский и религиозный смысл принципа анатмана (недуша)", "Душа (джива) и тело "шарира", "Джайнская карма", "Джайнская нирвана")
9. Дойч, Э. По поводу сравнительного анализа самости // Бог-человек-общество в традиционных культурах Востока. М. : Наука, 1993. - 224 с. - С. 21 - 29.
10. Мезенцева, О. В. Проблема деятельности человека в индийской философии нового времени // Бог-человек-общество в традиционных культурах Востока. - М. : Наука, 1993. - 224 с. - С. 106 - 122.

СӨЖ 4. Құдай – христиан дінінде Абсолюттік Тұлға ретінде.

Византиялық діндарлардың Құдай және адам туралы ойлары (Немесий Эмесский, Иоанн Златоуст, Максим Исповедник, Иоанн Дамаскин)

Әдебиеттер тізімі

1. Василий Великий, свт. Беседа первая о сотворении человека "по образу..." / Свт. Василий Великий. - [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.xpa-spb.ru/libr/_Vasilij-Velikij/1-o-sotvorenii-cheloveka.html
2. Григорий Богослов, свт. О душе // Свт. Григорий Богослов. Собрание творений. Т. 2. - М.: АСТ; Харвест, 2000. – 832 с.
3. Григорий Нисский, свт. Об устройении человека / Свт. Григорий Нисский. - Спб. : Аксиома, 1995. - 176 с. (главы 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 26, 27, 28, 29)
4. Григорий Нисский, свт. О душе и воскресении. Диалог с сестрой Макриной / Свт. Григорий Нисский. - [Электронный ресурс] Режим доступа: http://azbyka.ru/otechnik/?Grigorij_Nisskij/o_dushe_voskresenii

5. Иоанн Дамаскин, преп. Точное изложение православной веры // Творения преп. Иоанна Дамаскина. Источник знания / Пер. с др.-греч. и комм. Д. Е. Афиногенова, А. А. Бронзова, А. И. Сагарды, Н. И. Сагарды. - М.: ИНДРИК, 2002. - 416 с (главы 12, 24, 25, 27 - 30)
 6. Ефрем Сирин. О свободной воле человека // Ефрем Сирин. Творения. - Т. 5. - М.: Отчий дом, 1994. - 520 с.
 7. Немесий Эмесский, еп. О природе человека / Еп. Немесий Эмесский. - М.: Канон+, 1998. - 464 с. (предисловие Шабурова Н. В. и главы 1, 2, 3, 4, 15, 16, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 39, 40, 41 - несколько на выбор)
 8. Игнатий (Брянчанинов), свт. О образе и подобии Божиих в человеке // Свт. Игнатий Брянчанинов. Полное собрание сочинений. - М.: Паломник, 2006. - 5480 с.
- Илия Минятей, еп. Слово о предопределении в первую неделю поста // Еп. Илия Минятей. Проповеди. - [Электронный ресурс] Режим доступа: http://azbyka.ru/otechnik/?Ilija_Minjatij/propovedi=1

СӨЖ 5. Инжілдегі Құдай және адам мәселелері. Көне және Жаңа Өсиетке талдау жасау

Құдайдың бар екендігі туралы, Оның бар екендігінің дәлелі. Құдайдың бастауы. Адамның Құдайға сенімі. Құдайдың адамға және адамның Құдайға махаббаты.

Әдебиеттер тізімі

1. Аврелий Августин, блаж. Творения / Блаж. Августин Аврелий. - СПб.: Алетейя — Киев, Уцимм-пресс, 1998. ("О бессмертии души", "О свободе воли", "О предопределении святых")
2. Ансельм Кентерберийский. Прослогион / Ансельм Кентерберийский. Сочинения. - М.: Канон, 1995. - 400 с.
3. Ансельм Кентерберийский. О свободном выборе / Ансельм Кентерберийский. Сочинения. - М.: Канон, 1995. - 400 с.
4. Бернад Клервоский. О благодати и свободе воли / Бернад Клервоский. - [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.xpa-spb.ru/libr/_KATOL/Bernard-O-blagodati.html
5. Роберт Гроссетест. Почему человек есть малый мир // Космос и душа. Учение о вселенной и человеке в Античности и в Средние века. - М.: Прогресс-традиция, 2005. - 880 с.
6. Фома Аквинский. Дискуссионные вопросы о душе // Историко-философский ежегодник '98. - М.: Наука, 2000. - 427 с. - С. 95-103.
7. Фома Аквинский. О единстве интеллекта, против аверроистов / Фома Аквинский. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://lib.ru/HRISTIAN/AKWINSKIJ/rasum.txt>

8. Фома Аквинский. Сумма теологии. Часть I. Вопросы 75-119 / Фома Аквинский. - Киев : Эльга, Ника-Центр, 2005. - 576 с. (из "Трактата о человеке" на выбор любой из вопросов)
9. Фома Аквинский. Учение о душе / Пер. с лат. К. В. Бандуровского, М. Гейде. - СПб.: Азбука-классика, 2004. - 480 с.
10. Эразм Роттердамский. Диатриба или рассуждение о свободе воли // Эразм Роттердамский. Философские произведения. - М. : Наука, 1987. - 704 с.
11. Эразм Роттердамский. Гиперастпистес // Эразм Роттердамский. Философские произведения. - М.: Наука, 1987. - 704 с.

СӨЖ 6. «Аллаға сенім негіздері» тақырыбына эссе-талдау жазу.

Студент өзінің жеке бақылау негізінде мұсылман адамның бейнесін суреттеп жазуы керек.

СӨЖ 7. Христиан және мұсылман рухани дәстүрлеріндегі адам туралы мәселелерге салыстырмалы талдау жасаңыз.

Әдебиеттер тізімі

1. К. Ермишина. Религиозная антропология. Учебное пособие. - М., 2016. – 368 с.
2. Алтаев Ж., Фролов А. Исламская философия. Учебник для высших учеб. заведений /. - Алматы : Қазақ Университеті, 2016. - 596 с.
3. Борбасова Қ.М., Рысбекова Ш.С. Діни антропология. –Алматы: Қазақ университеті, 2014.- 255 с.
4. Степанянц, М. Т. Восточная философия. Вводный курс / М. Т. Степанянц. - М. : ИФРАН, 2009. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.klex2.ru/733> (Глава IV - об антропологии ислама)
5. Корбэн Анри. История исламской философии./пер. с франц. и примечания с.
6. Лютер, М. О рабстве воли // Эразм Роттердамский. Философские произведения. - М.: Наука, 1987. - 704 с.
7. Лютер, М. О свободе христианина / М. Лютер. [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/protestant/lyuter/06.php
8. Кальвин, Ж. Наставление в христианской вере / Ж. Кальвин. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://jeancalvin.ru/institution/> (книги 1: главы 15 и 18; из книги 2: главы 1 - 5; из книги 3: глава 19).
9. Ермишина, К. Б. Религиозная антропология / К. Б. Ермишина. - М. : Изд-во ПСТГУ, 2012. - 369 с. - С. 172 - 188.

- 10.Бачинин, В. А. Жан Кальвин и его социальная антропология // Вопросы истории. - № 6. - С. 107-116. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://hpsy.ru/public/x5042.htm>
- 11.Бачинин, В. А. Мартин Лютер о свободе и рабстве воли. К интеллектуальной истории Реформации / В. А. Бачинин. - [Электронный ресурс] Режим доступа: http://www.intelros.ru/pdf/svobodnay_misl/3-4-2012/11.pdf
- 12.Виллем Ван Ассельт. Антропология в классическом реформатском богословии / Виллем Ван Ассельт. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.proza.ru/2012/09/09/432>
- 13.Гараджа, В. И. Протестантская концепция человека // Буржуазная философская антропология XX века. - М.: Наука, 1986. -

Студенттің өзіндік жұмысын орындауға әдістемелік нұсқаулар

Ғылыми әдебиеттермен жұмыс

Кітаппен жұмыс істеу кезінде әдебиетті таңдап, оны дұрыс оқып, жазба жүргізуді үйрену қажет. Кітапханада әдебиеттерді таңдау үшін алфавиттік және жүйелі каталогтар қолданылады. Кітаппен жұмыс істеудің тиімді дағдылары уақытты үнемдеуге және өнімділігін арттыруға мүмкіндік беретінін есте сақтау керек.

Қандай оқулықтарды таңдау керектігін дәріскер ұсынады. Қажетті әдебиеттер осы курс бойынша әдістемелік нұсқауларда да көрсетілуі мүмкін.

Оқулықтармен және кітаптармен өз бетінше жұмыс істеу (сонымен қатар дәрістерде көтерілген мәселелерді өз бетінше теориялық зерттеу) – танымның ғылыми тәсілін қалыптастырудың маңызды шарты.

Әдебиеттермен жұмыс істеу тәсілдері:

- танысу керек әдебиеттердің тізімін құру және ол туралы оқытушымен ақылдасу;
- тізім жүйеленген болуы қажет (қайсысы семинарға, қайсысы емтиханға, қайсысы курстық, дипломдық жұмыстарға т.б. қажет екендігін анықтап алу);
- қандай кітаптарды мұқият оқып, ал қандай кітаптарды тек қарап шығу керек екенін анықтау керек;
- оқыған кітаптардағы маңызды ақпараттарды конспектілеу т.б.

Реферат жазу

Бұл студенттің өзіндік жұмысының басқа түрлеріне қарағанда көлемді, аудиториялық сабақтарда оқылатын негізгі тақырыпты толықтыратын және дамытатын ақпаратты қамтитын жұмыс болып табылады.

"Реферат" сөзі (латын тілінен – *refere* – баяндау, хабарлау) ақпаратты сыни шолу негізінде қандай да бір мәселенің немесе тақырыптың мазмұнын ауызша немесе жазбаша түрде қысқаша баяндауды білдіреді. Рефератты дайындау барысында мына ережелер басшылыққа алынуы тиіс:

- реферат идеясы мен міндетін анықтау;
- тақырыпты немесе мәселені анық және нақты тұжырымдау. Ол тым жалпылама болмауы керек;
- таңдалған тақырып бойынша қажетті әдебиеттерді табу. Міндетті түрде оқылуы тиіс әдебиеттер тізімін құру;
- рефератты кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды, пайдаланған әдебиеттер тізімі деп бөлімдерге бөлу қажет.

Рефераттарды жазудың мақсаты: студенттердің әдебиетпен өз бетінше жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру, оларды талдау және сараптай алуы

Эссе жазу

Эссенің тақырыбы пәнді оқыту саласының заманауи мәселелерін қозғаушы, өзекті тақырып болуы тиіс. Студент мәселенің мәнін ашып, өзге көзқарастарды көрсетіп қана қоймай, оған өз көзқарасын да білдіруі керек. Жұмыстың бұл түрі студенттен өз ойын жазбаша түрде, сондай-ақ логикалық пайымдаулар арқылы анық білдіруді, өз көзқарасын анық білдіруді талап етеді. Студенттің міндеттері:

- тапсырманы мұқият оқып, тақырыптың өзектілігін ғана емес, мазмұны бойынша ерекше және қызықты жақтарын көрсету;
 - тақырып бойынша ақпарат көздерін таңдау және зерттеу;
 - негізгі және қосымша әдебиеттерді бөлу;
 - эссенің жоспарын құру;
 - мәселенің мазмұнын және оны шешу жолдарын қысқа, бірақ толық ашу;
- эссені белгіленген уақытта тапсыру